

Muistio 3/2023
24.11.2023

TURVALLISUUSTEKNIIKAN NEUVOTTELUKUNTA
PROSESSIJAOSTO

Aika: 26.10.2023, klo 13:02–15:20
Paikka: Teams-verkkokokous

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Pauliina Kanerva (TEM) avasi kokouksen klo 13:02 ja totesi sen asiallisesti koolle kutsuksi.

Todettiin läsnäolijat. Eeva-Maija Puheloinen on jäänyt pois prosessijaostosta ja hänen sijaisenaan jatkaa Renja Rasimus. Mari Leppilampi on sijaistanut Reetta Orsilaa, joka on palannut takaisin.

Puheenjohtaja totesi jaoston toimikauden loppuvan tammikuussa 2024.

Osallistuja	Läsnä	Osallistuja	Läsnä
Pauliina Kanerva (pj.)	x	Mirja Palmén	x
Tero Järvenpää (siht.)	x	Taru Reinikainen	
Miina Grönlund	x	Tina Sammi	x
Tanja Heinimaa	x	Mervi Satta	x
Kati Hietamäki	x	Kalle Seppänen	x
Jyrki Kangasmäki	x	Mari Suominen	
Eeva-Maija Puheloinen		Jari Suoninen	x
Mira Leinonen		Annika Svahn	x
Kirsi Levä		Sari Tuhkunen	
Sami Nikander		Jenni Uljas	x
Harri Järvelin	x	Tarja Virkkunen	
Kirsi Kyrkkö		Mari Leppilampi	
Lauri Wilenius	x	Renja Rasimus	x
Reetta Orsila			

2. Esityslistan hyväksyminen

Aikataulusyistä esityslistan kohta 6 Ajankohtaisia asioita kentältä siirrettiin käsiteltäväksi kohtaan neljä. Muilta osin esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

4. Ajankohtaisia aiheita kentältä

Miina Grönlund esitteli 1.9.2023 voimaan tulleen VAK-lain tuomia muutoksia. Poimintoja esityksestä:

- Traficomissa lain valvontaresurssia on kasvatettu ja tehtävien hoitamista uudelleenkoordinoitu.
- Tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa viranomaisvalvontaa tiedonvaihdon ja yhteistyön avulla sekä laatimalla vuosisuunnitelmat valvontaan.
- Uusina velvoitteina toimijoille ovat mm. velvoite ilmoittaa turvallisuusneuvonantajan nimeämisestä sekä sisäisen pelastussuunnitelman laatiminen tilapäisen säilytyksen paikoille. Jatkossa ratapihoille ei velvoiteta VAK-turvallisuusselvityksiä. Siirtymäaika on 18 kuukautta.
- Valvonnassa kohdistetaan myös muita velvoitteita toimijoille, kuten vuosikertomusten laadinta ja onnettomuusselostusten tekeminen.
- Tilapäisen säilyttämisen määritelmää on täsmennetty Tukesin valvoman kemikaaliturvallisuuslain ja VAK-lain rajapinnan osalta, mutta myös jatkossa hyvä viranomaisyhteistyö on tärkeää.
- Esitys on Tiimerissä.

5. Ajankohtaista TEMissä

Puheenjohtaja Kanerva kävi läpi ajankohtaisia aiheita. Kerrattiin edellisissä kokouksissa esiteltyjen säädösmuutosten tilannetta. Esityksessä käytiin läpi myös hallitusohjelman toimeenpanoon liittyen ns. yhden luukun hankkeita sekä valtion aluehallinnon uudistamista koskevaa lainsäädäntöhanketta. Puheenjohtaja muistutti, että muutokset EU-säätelyssä heijastuvat monelle osa-alueelle. Esityksestä poimittuja päivityksiä edelliseen kokoukseen:

- Jakeluasemia koskevien säännösten muutosehdotukset pyritään saamaan syksyn aikana kuulemiskierrokselle.
- Turvauhkasäädösten aikatauluun on otettu lisää aikaa, koska huomioitava myös EU:n resilienssin ja kyberturvallisuuteen liittyvien direktiivien täytäntöönpano.
- Yhteiskunnan kriittisiä toimijoita koskevan CER-direktiivi implementointiaika on 17.10.2024. SM vetää täytäntöönpanoa ja mukana kaikki ministeriöt.
- Kyberturvallisuusdirektiivi NIS2 yhdenmukaistaa eräiden yhteiskunnan kriittisten sektoreiden kyberturvallisuusriskienhallinta- ja raportointivelvoitetta. Täytäntöönpanossa yhteensovitus CER-direktiivin kanssa. Tukesille esitetään uusia tehtäviä. HE-luonnos on lausuntokierroksella.
- Euroopan komissio on julkaissut ehdotuksen kyberkestävyydestä (Cyber Resilience Act). Ehdotus on Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyssä. Hyväksynnän jälkeen EU-mailla on kaksi vuotta aikaa sopeutua vaatimuksiin.

- Net Zero Industry Act, komission asetusehdotus on julkaistu 16.3.2023. Ehdotuksella pyritään varmistamaan sisämarkkinoiden nettonollateknologioiden varaa liikkuvuus. Valtioneuvoston U-kirjelmä U 6/2023 vp on annettu.
- Asetus ja tiedonanto kriittisistä raaka-aineista -ehdotus on julkaistu 16.3.2023 komission toimesta. Valtioneuvoston U-kirjelmä U 7/2023 vp on annettu.
- Komissio on antanut EU:n tulliliittoa koskevan lainsäädäntöehdotuspaketin (tullireformipaketti) unionin tulliliiton uudistamiseksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Sivut/U_27+2023.aspx
- Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhankkeella pyritään vahvistamaan yhdenmukaisia lupa- ja valvontakäytäntöjä sekä lupaprosesseja. Uuden mallin mukaisen aluehallinnon on suunniteltu käynnistyvän 2025- 2026 aikana. Esitys löytyy Tiimeristä.

Lauri Wilenius (TEM) esitteli yleistä tuoteturvallisuusasetusta (GPSR), joka tuli voimaan kesällä 2023. Asetus on suoraan sovellettavaa 13.12.2024 alkaen.

6. Ajankohtaista Tukesissa

Kati Hietämäki (Tukes) esitteli Tukesin ajankohtaisia aiheita. Esityksessä käsiteltiin ajankohtaisia valvontaan ja viestintään liittyviä asioita. Lisäksi syvennettiin ympäristö- ja kemikaaliturvallisuuslupien yhteensovittamiseen, Tukesin prosessiturvallisuusjärjestelmäprojektiin (PROTO), muuntajatehtaan onnettomuustutkiminnan tuloksiin sekä Tukesille tehtävään diplomityöhön kemikaaliturvallisuusluvituksen toimivuuden arvioinnista ja kehittämisestä. Esityksen poimintoja:

- Ensimmäinen AVI-Tukes -lupamenettely on valmistunut. Tukesissa on arvioitu lupaprosessin toimivuutta yhteistoiminnan näkökulmasta. Menettelyn hyvinä puolina mainittiin esim. laajempi näkökulma hakemusten sisällöstä ja viranomaisten tehokkaampi tiedonvaihto. Toisaalta haasteina olivat mm. järjestelmien ja menettelytapojen yhdistäminen sekä ajankäyttö.
- Prosessiturvallisuusjärjestelmän (PROTO) projekti on loppusuoralla. Syksyllä on kerätty palautetta sidosryhmiltä ja loppuvuodesta on suunniteltu koulutusten ja verkkomateriaalin julkaisemisesta. PROTO:n osalta järjestetään webinaari toiminnanharjoittajille 11.12, johon toivotaan mahdollisimman paljon osallistujia. Tapahtuman linkki (<https://uutiskirje.tukes.fi/archive/show/1645607>) lähetettiin osallistujille Teams-keskustelukenttään.
- Tukesin onnettomuustutkinta Vaasan muuntajatehtaan tulipalosta on valmistunut ja löytyy Tukesin verkkosivuilta osoitteesta [Onnettomuustutkintaraportin raporttipohja \(tukes.fi\)](https://www.tukes.fi/Onnettomuustutkintaraportin_raporttipohja).
- Tukeisiin on palkattu diplomityöntekijä arvioimaan nykyisen kemikaaliturvallisuusluvituksen toimivuutta ja kehittämismahdollisuuksia. Työssä arvioidaan nykyisen toiminnan tasoa ja pyritään löytämään mahdollisia vaihtoehtoisia menettelytapoja.
- Esitys on Tiimerissä.

Palmen (SM) esitti kysymyksen, miten Tukesin onnettomuustutkiminnan pelastuslaitoksia koskevat huomioid käydään läpi pelastuslaitosten kanssa.

Hietämäen mukaan asiaa käydään läpi yhteistyöhengessä kumppanuusverkoston kautta. Tukes tekee esitysehdotuksen toimintamalleista ja esittelee sen kumppanuusverkostolle. Asiaa käydään tarvittaessa läpi myös SM:n kanssa.

7. Kansainväliset asiat

Tanja Heinimaa Tukesista esitteli 7.-9.6 Odensessa (Tanska) järjestetyn TWG2-kokouksen (Technical work group) aiheita. TWG2 on työryhmä, jossa jaetaan edustajien ja maiden kokemuksia sekä näkemyksiä, mutta varsinaisia päätöksiä ei tehdä. Kokouksen aiheina olivat mm. eSpirs ja eMars siirto EEA:lle (European Environment Agency), tarkastuslistat (CICit) ja maiden esitykset mm. vedystä, akuista (BESS), sattuneista onnettomuuksista ja uudesta mallinnussovelluksesta. Suomi piti esityksen onnettomuustutkinnasta jätteiden käsittelylaitoksella. Kokous järjestetään seuraavan kerran ensi vuonna Belgiassa.

Esitys löytyy Tiimeristä.

Kati Hietamäki Tukesista esitteli 13.6.2023 pidetyn SEG 10 -kokouksen (Seveso Expert Group) aiheita. Suomen edustajina olivat Pauliina Kanerva (TEM), Mirja Palmèn (SM) ja Kati Hietamäki Tukesista. Kokouksen aiheita olivat mm. sattuneet onnettomuudet ja Komission toimenpiteet sekä ajan-kohtaiset menettelyt. Poimintoja esityksestä:

- eSpirs ja eMars -raportoinnin tietokantojen siirto EEA:lle. "Contact pointien" nimeäminen syksyllä. Suomesta valmisteluun osallistuvat Mikko Attila (SYKE), Tanja Heinimaa (Tukes), Kati Hietamäki (Tukes) ja Matti Peippo (Tukes). Seurantapooli SM, YM ja TEM. Komissio perustaa helpdeskin ja tuen jäsenvaltioille.
- Nelivuotisraportointiin liittyviä asioita käytiin läpi. Suomen raportointi (2019-2022) on valmistunut.
- MAHBin toiminnan esittely. Tehdään yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa kuten esim. OECD Working Group on Chemical Accidents.
- Onnettomuustilastoja vuosilta 2021-2022. Useita kuolemaan johtavia onnettomuuksia ollut, joista pahimpina mainittiin Saksassa, Itävallassa, Sloveniassa ja Espanjassa sattuneet onnettomuudet. Kemianteollisuus on suuronnettomuustilastojen kärkipaikalla. Tulipalot ja räjähdykset ovat tyypillisimpiä onnettomuuksia, mutta myös uusia ongelmia esim. jätteidenkäsittelysektorilla on havaittu.
- Suomen osalta on valmistunut myös YK:n teollisuusonnettomuussopimuksen mukainen raportointi (2019-2022).

Kokousaineisto on julkistu [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu). Hietamäen esitys löytyy Tiimeristä.

Tero Järvenpää (Tukes) ja Tanja Heinimaa (Tukes) esittelivät MJV-kokouksen sisältöä. MJV (Mutual Joint Visit) on EU-jäsenvaltioiden Seveso III-direktiivin mukaisten laitosten valvontaviranomaisten yhteistyökokous, joka järjestetään lähtökohtaisesti vuosittain. Tänä vuonna tapahtuma järjestettiin Lissabonissa 18-20.10. Kokouksen teemana oli toimintaperiaateasiakirjalaitosten (MAPP) valvonta: *Risk management and enforcement on lower tier sites*. Kokouksessa pidettiin maaesittelyjä sekä kolme työpajaa, joissa ryhmätyöskentelyn avulla arvioitiin kehitystarpeita kentällä ja valvontakäytännöissä.

Toimintaperiaateasiakirjalaitoksia on EU-jäsenmaissa yhteensä n. 6526 kpl (Suomessa n. 191). Tyypillisiä MAPP-laitoksia ovat esim. energia- (esim. voimalaitokset, LPG), ilmakaasu-, elintarvike-, jätehuolto- ja vedenkäsittelylaitokset sekä logistiikkavarastot, lisäksi uudempina esim. data centerit ja vetylaitokset. Seveso-laitosten valvontavastuu on jaettu jäsenvaltioissa vaihtelevin tavoin viranomaistahojen, kuten ympäristöviranomainen ja pelastuslaitos, kesken. Haasteet Seveso-kohteiden valvonnassa ja direktiivin tulkinnoissa olivat jäsenvaltioiden välillä hyvin samanlaisia. Esimerkiksi maankäytön suunnittelun pohjana olevien onnettomuusskenaariotarkastelujen yhdenmukaisuus ja lainsäädäntökehityksen sekä ohjeistuksen viiveet nopeita muutoksia vastaaviksi (esim. vetylaitokset) todettiin lähes poikkeuksetta ongelmallisiksi osa-alueiksi. Työpajoissa tunnistettiin mm. seuraavia keskeisiä toimintaperiaateasiakirjalaitoksia koskevia kehityskohteita:

- prosessiturvallisuustiedon ja ymmärryksen lisääminen kenttätasolla
- Seveso-direktiivin mukaisen riskiperusteisen toimintamallin omaksuminen
- riskitietoisuuden lisääminen (onnettomuudet vastaavilla laitoksilla ja niistä oppiminen) laitoksilla

- prosessiriskien arvioinnin, dokumentoinnin, muutoksen hallinnan ja suorituskyvyn tarkkailun parantaminen
- konsulttivetoisten toimintaperiaateasiakirjojen ja turvallisuusasiakirjojen sitouttaminen yritysten käytännön toimintaan
- hätätilannesuunnittelu ja onnettomuusharjoittelu (koski enemmän tiettyjä valtioita, joissa ei edellytetä sisäistä pelastussuunnitelmaan MAPP-laitoksille, kuten Suomessa).

Keskusteluissa tuli usein esille eri maiden menettelyt ”notification”-menettelyissä. Niissä maissa, missä on lupamenettely ja erityisesti, jos kansallisella lainsäädännöllä valvotaan myös alemman tason laitoksia kuin Seveso-laitokset, viranomaisilla on paremmin tiedossa valvontakohteet. Lupamenettelyistä (notifioinnista) ei ole tehty MAHBissa selvityksiä/yhteenvetoa.

Esitys löytyy Tiimeristä.

8. Muut esille tulevat asiat

Muita aiheita ei käsitelty.

9. Seuraavat kokoukset

Ilmoitetaan myöhemmin.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:20.

JAKELU

Prosessijaoston jäsenet ja asiantuntijat
TENKin jaostojen sihteerit